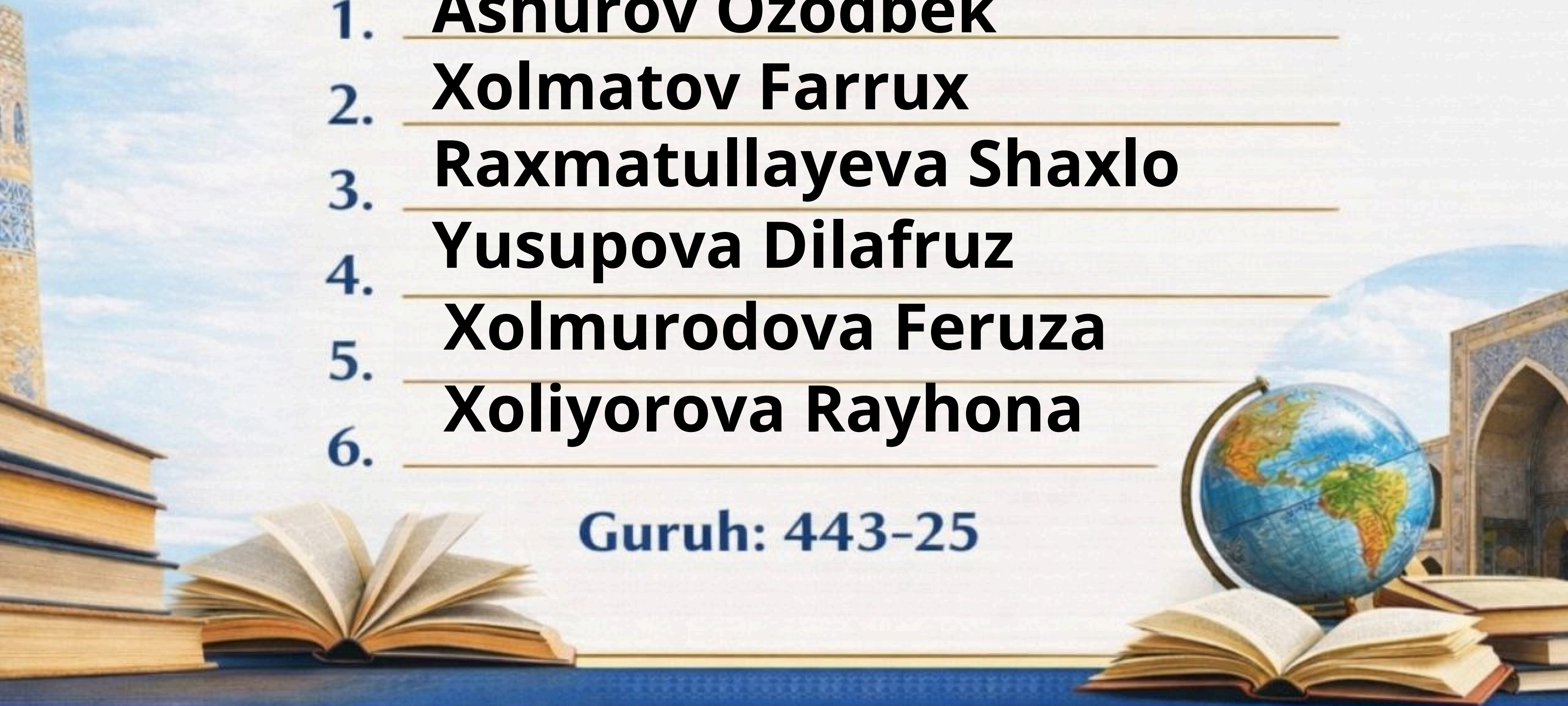

Talabalar:

1. **Ashurov Ozodbek**
2. **Xolmatov Farrux**
3. **Raxmatullayeva Shaxlo**
4. **Yusupova Dilafruz**
5. **Xolmurodova Feruza**
6. **Xoliyorova Rayhona**

Guruh: 443-25

Mavzu: AXLOQ FALSAFASI (ETIKA)

Reja:

- 1. Axloq falsafasi (etika) tushunchasi va predmeti**
- 2. Axloqning asosiy kategoriyalari**
- 3. Mashhur faylasuflarning axloq haqidagi qarashlari**
- 4. Axloqning jamiyat va inson hayotidagi ahamiyati**

1. Axloq falsafasi (etika) tushunchasi va predmeti

Axloq falsafasi yoki etika — inson xulq-atvori, yaxshi va yomon, to'g'ri va noto'g'ri harakatlarni o'rganadigan falsafa bo'limidir.

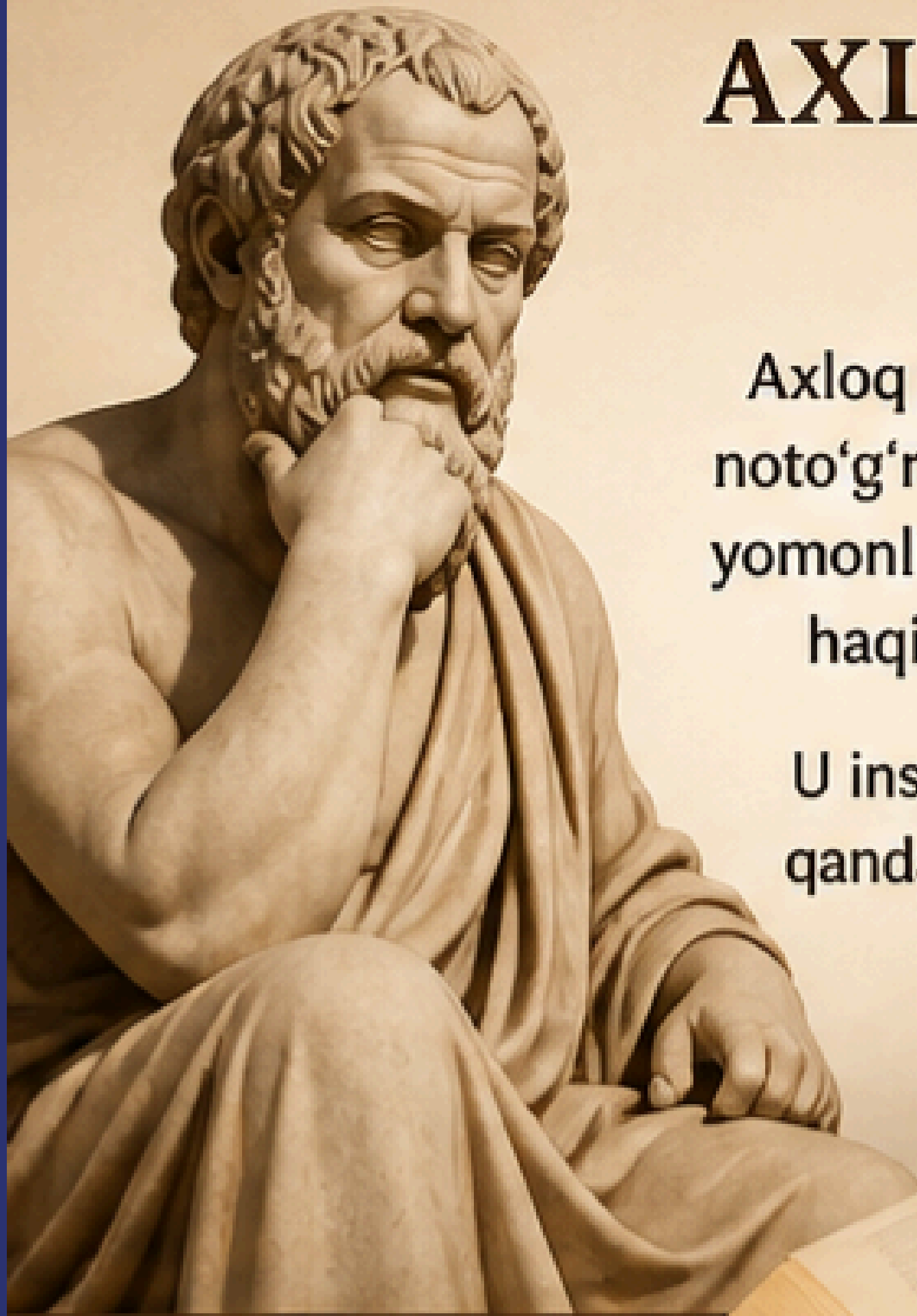
Etikaning asosiy vazifasi:

inson qanday yashashi kerakligini tushuntirish;

jamiyatdagi odob-axloq qoidalarini o'rganish;

insonning burch va mas'uliyatini belgilash.

Masalan: rost gapirish, kattalarga hurmat, halollik — bular axloqiy me'yorlardir.

AXLOQ FALSAFASI (ETIKA)

Axloq falsafasi insonning to'g'ri va noto'g'ri xatti-harakatlari, yaxshilik va yomonlik, burch, adolat va qadriyatlar haqidagi falsafiy ta'limotdir.

U inson qanday yashashi kerakligi, qanday qarorlar to'g'ri yoki noto'g'ri ekanini o'rganadi.

2. Axloqning asosiy kategoriyalari

Axloqda bir nechta muhim tushunchalar mavjud:

Yaxshilik va yomonlik — inson xatti-harakatlarini baholaydi.

Masalan, yordam berish — yaxshilik, yolgʻon gapirish — yomonlik.

Burch — bajarilishi kerak boʻlgan vazifa.

Masalan, talabanning burchi — yaxshi oʻqish.

Vijdon — insonning ichki nazorati.

Yolgʻon ishlarni qilganda pushaymon boʻlish vijdon bilan bogʻliq.

Adolat — tenglik va haqqoniylik.

Hamma insonlarga bir xil munosabatda boʻlish.

Qadriyatlar — inson uchun muhim boʻlgan narsalar.

Masalan: tinchlik, hurmat, oila, vatan.

ASOSIY TUSHUNCHALAR

Yaxshilik va yomonlik – axloqning markaziy kategoriyalari.

Burch (vazifa) – insonning bajarishi kerak boʻlgan axloqiy majburiyatlari.

Vijdon – ichki nazorat va baholash mexanizmi.

Adolat – tenglik va haqqoniylik tamoyili.

Qadriyatlar – inson uchun muhim boʻlgan ideallar (halollik, mehr-shafqat, hurmat).

AXLOQ QOIDALARINI HAYOTDA QO'LLAYDI.

MISOLLAR:

TIBBIY ETIKA — SHIFOKOR VA BEMOR MUNOSABATI

BIZNES ETIKASI — HALOL SAVDO QILISH

EKOLOGIK ETIKA — TABIATNI ASRASH

ETIKANING AHAMIYATI

Etika jamiyatda tartib, ishonch va hamkorlikni ta'minlaydi. U insonning shaxsiy hayotida ham, ijtimoiy munosabatlarda ham muhim yo'l-yo'riq beradi.

Tartib

Ishonch

Hamkorlik

Hurmat

ETIKANING ASOSIY YO'NALISHLARI

1 Normativ etika

Qanday yashash kerakligini belgilaydi.

- Utilitarizm
(eng ko'p foyda keltirgan ish yaxshi)
- Deontologiya
(qoidalar va burch muhim)
- Fazilat etikasi
(insonning xarakteri va fazilatlari muhim)

2 Metaetika

Axloqiy tushunchalarning mohiyatini o'rganadi (masalan, "yaxshi" degani nimani anglatadi?).

3 Amaliy etika

Hayotiy muammolarga tatbiq etiladi:

- Tibbiy etika
- Biznes etikasi
- Ekologik etika

AXLOQIY DILEMMA MISOLI

Agar do'konda sizga ortiqcha pul qaytarsa,
uni o'zingiz uchun qoldirasizmi yoki qaytariasizmi?

**Axloqiy qarorlar har doim oson emas,
lekin ular bizni kim ekanimizni belgilaydi.**

Mashhur faylasuflarning axloq haqidagi qarashlari

Aristotel

Inson baxtga yaxshi fazilatlar orqali erishadi deb hisoblagan.

Fazilatlar: sabr, jasorat, adolat.

Immanuel Kant

Burch va qoidalarga amal qilish muhim deb qaragan.

“Har doim to‘g‘ri ish qil.”

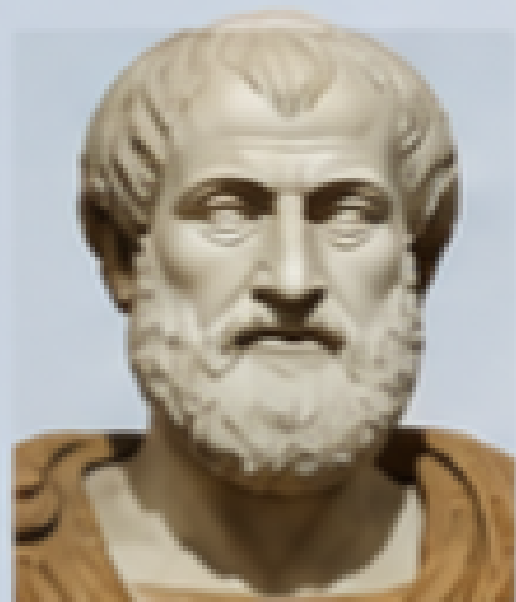
John Stuart Mill

Eng ko‘p inson uchun foydali bo‘lgan ish yaxshi deb hisoblagan.

Socrates

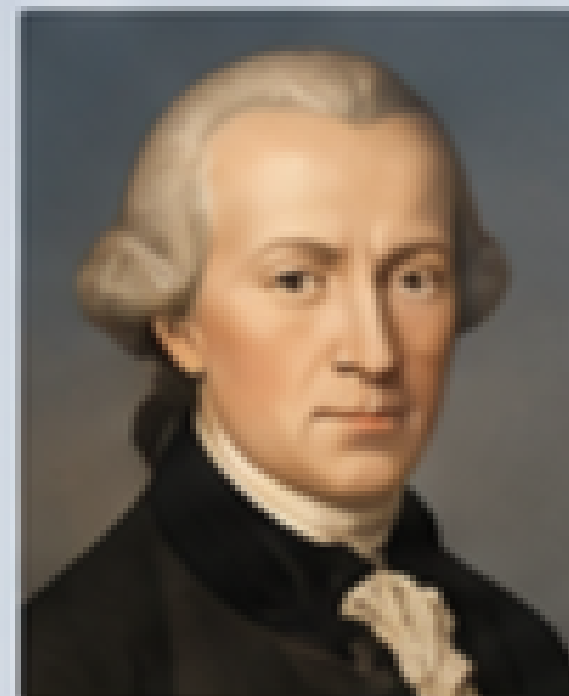
“O‘zingni angla” g‘oyasini ilgari surgan.

Etika tarixidagi mashhur faylasuflar

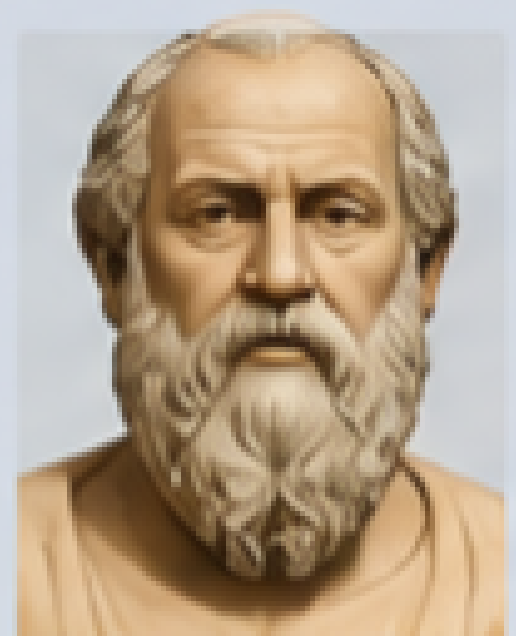
Aristotel

Fazilat etikasi
inson baxti va
fazilatiga
asoslanadi.

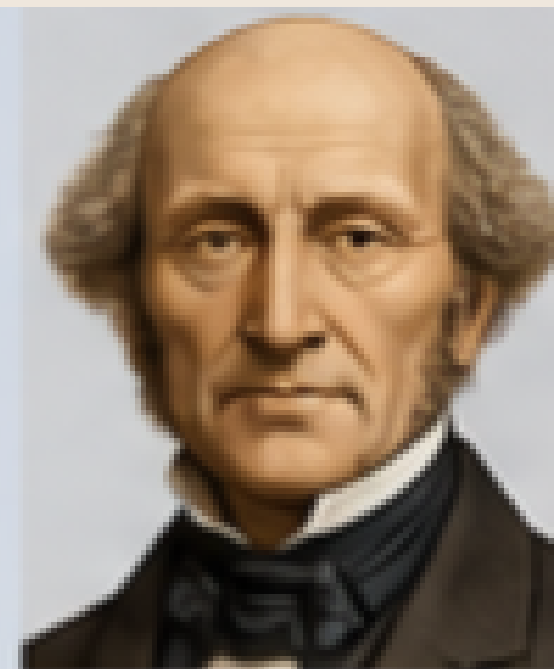
Immanuil Kant

Burch va qat'iy
qoidalar asosida
to'g'ri xatti-harakat
belgilanadi.

Sokrat

Axloqiy hayot
– savol berish
va o'zini anglash
bilan boshlanadi.

Jon Styuart Mill

Eng ko'p odam
uchun eng ko'p
foyda – axloq
mezonidir.

Axloqning jamiyat va inson hayotidagi ahamiyati

Axloq inson va jamiyat uchun juda muhim:
odamlar orasida ishonchni mustahkamlaydi;
tartib va intizomni saqlaydi;
shaxsni komil inson bo'lib shakllantiradi;
jamiyat rivojlanishiga yordam beradi.
Masalan, halollik va hurmat bo'lmagan
jamiyatda ishonch yo'qoladi.

KUNDALIK HAYOTDAGI AXLOQIY MUAMMOLAR

**Topilgan narsani
qaytarish**

Halollik va
vijdon masalasi.

**Imtihonda
ko'chirmaslik**

Halollik va
burch masalasi.

**Ishda adolatli
bo'lish**

Adolat va mas'uliyat
masalasi.

**Atrof-muhitga
g'amxo'rlik qilish**

Kelajak avlodlarga
burchimiz.

Xulosa

Axloq falsafasi insonning to'g'ri yashash yo'lini ko'rsatadi. U yaxshilik, adolat, vijdon va burch kabi tushunchalarni o'rgatib, insonni ma'naviy jihatdan rivojlantiradi. Etika nafaqat shaxsiy hayotda, balki jamiyat taraqqiyotida ham katta ahamiyatga ega.